

QUAER. 6° *An sponsus possit resilire si sponsa fuerit per vim violata post sponsalia?*

Resp. Affirm. cum sententia communi. Ratio est, quia sponsa per

stoli: Mulier alligata est legi, quanto tempore vir eius vivit.

Resp. Vis argumenti non in eo residet, quod vinculum matrimonii ita sit perpetuum, ut nisi per *accidens*, morte scilicet alterius coniugis, cessare nequeat; sed in eo, quod, cum contractu suapte natura indissolubili coniux in alterius potestatem, quantum ex se est, perpetuam semet tradat, a qua scilicet se eximere non est in eius potestate, eo ipso in eum statum transeat, qui non ex *accidentali impotentia*, sed *natura sua* repugnat illi obligationi ac servituti, cui prius erat obnoxius. Tunc autem obligationem non mere suspendi, sed prorsus extinguere, conficitur in *Nota* per allegationem Iuris, cui tu nihil habes, quod respondeas.

Sic enim Ius habet in *Nota* allegatum: *Sacram vel religiosam rem vel usibus publicis in perpetuum relictam, ut forum, basilicam, aut hominem liberum, inutiliter stipulor; quamvis sacra profana fieri, et usibus publicis relicta in privatos usus reverti, et ex libero servus fieri possit.* En itaque imprimis, quo sensu res quae in *perpetuum* obligata dicitur, ex natura scilicet status sui quamvis per *accidens* in alium statum transire possit. Ex eo autem, quod *inutiliter* quis eam stipuletur, hoc deducitur ibi consecretarium: *Nam et cum quis rem profanam aut Stichum dare promisit, liberatur, si sine facto eius res sacra esse coeperit aut Stichus ad libertatem pervenerit.* Quenam porro vis sit voci *liberatur*, ex his quae sequuntur, manifestum fit: *Nec revocantur in obligationem, si rursus lege aliqua et res sacra profana esse coeperit, et Stichus ex libero servus effectus sit.* Curnam vero in *obligationem non revocantur*, nisi quia obligatio, per pristinam promissionem con-

tracta, non quidem mere fuerat suspensa, sed penitus extincta? Curnam vero fuerat extincta, nisi quia res in eum statum transierat, cui non ex *accidentali impotentia*, sed ex natura sua repugnat pristina servitus, seu obligatio? Et rursus cur ex natura sua status hic repugnant servituti seu obligationi eiusmodi, nisi quia, ut ibi praemittitur, rem in eo statu consistentem *inutiliter stipulor*? Merito proinde Cuiacius (l. c. in Not.) huc revocat illam regulam: *Ea, quae initio constiterunt, postea extinguuntur, si in eum casum recidunt, a quo incipere non potuerunt.*

Et quidem hypothesim *accidentalis impotentiae*, propter quam obligatio maneat suspensa, non vero extinguatur, atque adeo redeunte potentia, reviviscat et urgeat, apertissime Ius idem hinc excludit, ceu absurdum id reiiciens, perinde nempe ac *una atque eadem causa et liberandi et obligandi esset, quod aut dari non possit, aut dari possit.*

Et ex his quidem apte ratio redditur, cur votum aut castitatis aut Religionis, post sponsalia emissum, ita eorundem sponsalium obligationem extinguat, ut licet deinde obligatio voti per dispensationem cesset, sponsalium tamen illorum obligatio non reviviscat. Et ratio est quia per votum eiusmodi vovens in eum statum se transfert, qui obligationi ac servituti sponsalium suapte natura repugnat. Et rursus ratio redditur, cur matrimonium, contractum post votum castitatis emissum eiusdem voti obligationem suspendat, non vero penitus extinguat. Ratio est, quia status matrimonii non ita repugnat servandae castitatis obligationi, ut hanc omnino perimat, licet quadantenus impediat.

Ex dictis hucusque etiam colligitur, quid respondendum sit ad sequentia S. Alphonsi verba (lib. 6. n. 875. in fin.): *Attendenda*

talem oppressionem, licet sine sua culpa, notabiliter vilior reddatur; unde notabiliter rerum conditio mutatur (23). — S. Ligor. n. 861., etc. — Idem dicendum est, etiam si fuerit vi deflorata ante sponsalia, et postea tantum vitium illud detectum fuerit. — *Ita communiter.* — Vide *Casus*, n. 859.

CAPUT II.

DE BANNORUM PROCLAMATIONE

Bannum est vox germanica, quae idem significat ac proclamatio publica. Banna igitur sunt publicae denuntiationes, quibus fideles admonentur de matrimonio inter certas aliquas personas contrahendo.

(inquit S. Doctor) *tantummodo est conditio vinculi subsequentis: si illud est perpetuum, utique extinguatur prima obligatio; si vero est temporale, illa suspenditur, donec impleri possit vinculo cessante: prout si quis venderet equum uni, et deinde venderet et traderet illum alteri, casu quo rediret equus in dominium ipsius, certe teneatur eum tradere primo emptori, ut colligitur ex L. 15. C. De rei Vindic.* Illud hic unice addemus, ex citata Lege Codicis utique colligi, equum manere illius, qui per traditionem equum iam possidet; nequaquam vero colligi, equum tradendum esse primo emptori, si in dominium venditoris recidat; de hoc enim in eo textu ne verbum quidem reperire est. En verba citatae Legis (Cod. lib. 3. tit. 32. l. 15.): *Quoties duobus in solidum praedium iure distrahitur: « manifesti iuris est, eum cui priori traditum est, in detinendo dominio esse potiorum. Si igitur antecedente tempore te possessionem emisse, ac pretium exsolvisse apud Praesidem Provinciae probaveris: obtentu non datorum instrumentorum expelli te a possessione non patietur. Erit sane in arbitrio tuo pretium, quod dedisti, eum usuris recipere: ita tamen, ut perceptorum fructuum ac sumptuum ratio habeatur: cum, et si ex causa donationis utrique dominium rei vindicetis;*

eum, cui priori possessio soli tradita est, haberi potiorum conveniat ».

(23) A fortiori id dicendum est de sponsae fornicatione, sive haec praecesserit sponsalia, sive subsequuta sit: quo in casu dupliciter sponsa peccat, accedente scilicet iniustitia, qua rem alteri promissam ita corrumpit, ut inique sponsum cogat vel ad omittendum promissum sibi matrimonium, vel ad rem notabiliter corruptam recipiendam. Secus autem ex communi sententia de sponsi fornicatione statuendum est. Licet enim haec, si sponsalia subsequatur, iustam resiliendi causam praebet sponsae, non sic tamen, si praecesserit. Ratio, quia per hoc sponsus in communi aestimatione non fit notabiliter vilior, nec gravi aliqua nota afficitur sponsa propterea quod huic nubat. Excipitur cum DD. (Vid. S. Alph. lib. 6. n. 861.) 1° si fornicatio frequens fuerit, adeo ut sponsa merito dubitet de sponsi pronitate ad alias feminas, deque inconstantia eius futura in servanda thalami fide: 2° si prolem sponsus ex praecedenti fornicatione susceperit; hoc enim etiam sponsae et probro et dolori esse merito solet; 3° quidam excipiunt etiam, si sponsa, quae virgo sit valde honesta, nunquam consensura fuisset, si sponsum fornicarium esse novisset. Quo in caso Confessarius renuentem ad nuptias obligare non posse videtur. Vid. Schmalzgr. (lib. 4. tit. 1. n. 176.).

Agendum 1° de necessitate bannorum; 2° de eorum circumstantiis; 3° de eorum dispensatione; 4° de impedimentorum revelatione.

ARTICULUS I. — DE NECESSITATE BANNORUM.

546. **Principia.** — I. Ex praecepto Ecclesiae gravis est obligatio banna proclamandi. Constat 1° de praecepto ex *Conc. Later. IV.* et ex *Conc. Trid.* sess. 24. c. 1. — Constat 2° de obligatione gravi, quia disciplina generalis a duobus Conciliis generalibus praescripta gravibusque motivis innixa, gravem parit obligationem (24).

II. Proclamatio bannorum non requiritur ex necessitate Sacramenti. Ratio est, quia nec *Concilium Tridentinum*, nec *Concilium Lateranense*, quod prius idem praeceperat, ullam apponit clausulam irritantem. Nulla vero alia lex citari potest, ex qua constet, proclamationem requiri ad validitatem matrimonii.

547. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *An omnes contracturi proclamationis legi subiiciantur?*

Resp. Affirm., quia lex est omnino generalis. — Ex usu tamen excipiuntur Principes, quia eorum genus satis notum est, et ordinarie satis publica sunt connubia. Excipe etiam casum necessitatis, v. gr. si quis morti proximus concubinam ducere vellet ad prolem legitimandam, et periculum esset in mora. — Vide Ferraris *Bibl.*, ad verbum *Denuntiationes matrimonii*.

QUAER. 2° *An peccet graviter Parochus omittens denuntiationem, si sciat nullum adesse impedimentum?*

Resp. Affirm. Ratio est, 1° quia difficile Parochus omnino certus esse potest, nullum adesse matrimonii impedimentum; 2° quia etiamsi nullum appareat impedimentum ante bannorum proclamationem, fieri potest, ut iis proclamatis aliquid superveniat. — S. Ligor. n. 990. (25).

(24) Praecepti gravitas arguitur etiam ex poenarum gravitate. Synodus enim Tridentina (sess. 24. cap. 5. *De Reform. Matr.*) decernit, si postea delegatur impedimentum, coniuges, qualibet obtinendi dispensationem spe ablata, separandos esse; unde concludes, non posse illos, qui ex privilegio dispensationes dare possunt, v. gr. ex *S. Poenitentiariae pagella*, cum istis dispensare. Insuper (*C. Cum inhibito* 3. §. 1. *De Clandest. Desp.*) si qua proles suscepta sit, illegitima habetur, etiamsi coniuges ita impedimentum

ignoraverint, ut in bona fide censi poterint (Vid. Schmalzgr. lib. 4. tit. 3. n. 73-74).

(25) Adhibe principium, quod lex obligat, etiamsi in particulari casu ratio eiusdem cesset, praesertim cum gravissimum instet periculum, quando res ista iudicio parochorum relinquatur, ut patet ex dictis in not. praec. Quando igitur res urgeat, et post diligentem inquisitionem constet, nullum adesse impedimentum, peti dispensatio debet, non vero denuntiatio pro parochi arbitrio omitti.

QUAER. 3° *An peccet graviter Parochus, si unam tantum proclamationem sine dispensatione omittat?*

Resp. Controvertitur. Affirmant alii, quia proclamatio una e tribus velut pars gravis totius praecepti habenda est. Negant vero alii, quorum sententiam probabilem vocat S. Lig. n. 991. Probabilius est autem, omissionem duarum denuntiationum esse peccatum mortale — S. Lig. *ibid.* — V. *Casus*, n. 873.

ARTICULUS II. — DE CIRCUMSTANTIIS BANNORUM.

Triples circumstantia hic spectanda est, scilicet 1° temporis; 2° loci; 3° personarum.

I. *Circumstantia temporis.*

548. — Proclamationes fieri debent *diebus festis de praecepto continuis inter Missarum solemnias.* — *Conc. Trid.* sess. 24. c. 1., *de Reform.*

Dicitur 1° *diebus festis*, id est diebus festis *de praecepto* (26), saltem in loco proclamationum; 2° *continuis*, id est, nullo die festo omisso a prima proclamatione ad ultimam (27). An vero possint fieri proclamationes diebus festis immediate sibi succedentibus, si occurrant, *controvertitur*; duplex est sententia probabilis (28). 3° *Inter Missarum solemnias*, id est in Missa *parochiali* vel conventuali, ex Decr. *S. Congr. C.* — S. Lig. n. 991. (29). — Non possunt fieri proclamationes in Missis privatis, neque in Vesperis. — *Rit. Rom.*

Si tamen Parochus oblitus fuerit proclamationem ultimam facere in Missa, et nuptiae urgeant, eam supplere posset in Vesperis. Id permittitur ex Decisione *S. Congr. C.* 25. Oct. 1586. — Ferraris.

Si factis proclamationibus, matrimonium intra duos menses non celebretur, probabilius repetendae sunt proclamationes, nisi aliter Episcopo videatur (30).

(26) Posse fieri denunciationem etiam in feriali die, si quapiam ex causa magnus fiat populi concursus ad Ecclesiam, quia sic quoque satis finis Concilii obtinetur, plures docent cum Schmalzgr. (lib. 4. tit. 1. n. 24.), et S. Alphonso (lib. 6. n. 992.),

(27) Probabile putat S. Alphonsus (n. 992.) ac plures alii tenent (apud Schmalzgr. lib. 4. tit. 1. n. 23.), non graviter peccari, si dies festi, uno alterove interiecto, non sint continui, praesertim si agatur de festis praeter Dominicam. Ratio, quia leve periculum est, ne popu-

lus obliviscatur, et levis materia transgressionis censetur.

(28) Ut probabilis sit affirmativa, opus esse videtur, ut revera absit omnis suspicio impedimenti; quia tam brevi intervallo non facile aut fama diffundi satis, aut dubia dilui possunt.

(29) Doctores addunt *probabiliter*, ut ait S. Alphonsus (n. 991.), proclamationes fieri posse in concione vel occasione processionis, cum congregatus est populus.

(30) *Ex Concilio Ravennatensi fuit approbatum, et decretum in Congre-*

II. *Circumstantia loci.*

549. — Ex *Conc. Trid.* proclamationes bannorum fieri debent in *Ecclesia*, id est in Ecclesia parochiali contrahentium; non vero in Sacellis sive publicis sive privatis (31), nisi locum parochiae teneant, et Missa parochialis ibi celebretur. Per parochiam autem non est intelligenda parochia, in qua quis natus est seu parochia *originis*, sed parochia *domicilii* actualis, si *proclamandus* a notabili tempore ibi commoretur.

Hinc 1° Si sponsi in diversa parochia habitent, in utraque facienda est proclamatio. 2° Si unus aut uterque domicilium circiter aequale in duobus locis habeat, in utroque etiam banna proclamanda sunt. Si autem unum e duobus domiciliis sit praecipuum, aut proprie dictum, non ideo duplex proclamatio exigenda est. Si quis tamen, praeter domicilium, alibi quasi-domicilium habeat, etiam in quasi-domicilio proclamationes fieri debent. 3° Si contrahentes recens domicilium fixerint in actuali parochia, banna publicari debent etiam in parochia, ubi antea habitaverunt: sufficiens autem tempus sunt sex menses, ait S. Lig. n. 991. (32).

gatione, quod si qui peractis denunciationibus intra quatuor menses non contraxerint, non possint contrahere, nisi iterum peractis denunciationibus. Gallemart (not. 3. ad cap. 1. *De Ref. Matrim.* sess. 24. *Conc. Trid.*). — Eandem Declarationem refert Rebellus (*ad calcem* lib. 4. p. 2. sect. 8. n. 8.), et Busebaum (lib. 6. Tr. 6. cap. 3. dub. 1. res. 1.). Quod autem dicit A. de elapso bimensi, cum Rituali Romano consonat.

Licet autem violari non videatur forma praecepti Tridentini, si statim post ultimam proclamationem contrahatur eadem die matrimonium; tamen si deferendis forte impedimentis desit tempus, legi illud videtur. Hinc Croix (lib. 6. part. 3. n. 480.) memorat, Concil. Coloniense velle saltem unius diei intervallum, ut scilicet si quod subsit impedimentum, possit ante matrimonium deferri.

(31) Denunciationes in sacellis non obtinerent, ut patet, finem Concilii. Caeterum si denunciationes Parochus faciat in alia eiusdem paroeciae ecclesia, in qua forte solemnia celebrentur, satis Concilii legi

factum videtur. Immo plures DD. apud S. Alphonsum (lib. 6. n. 991.) aiunt, posse fieri extra ecclesiam in loco magno concursus, quia sic iam obtinetur finis Concilii.

(32) S. Alphonsus nequaquam loco citato sex mensium spatium determinat; sed ita scribit: *Dubium fit, ubinam faciendae denunciationes, si alter sponsorum de brevi moratur in aliquo loco. Pontius putat sufficere, si fiant in loco, ubi ille actu degit. Sed longe probabilius Sanchez, etc. ex declaratione S. Congr. dicunt, omnino fieri debere in parochia, unde discessit; quia denunciationes ideo fiunt, ut impedimenta manifestentur, ac propterea oportet eas fieri, ubi sponsi diutius sunt commorati.*

Caeterum P. Gury sex mensium spatium forte indicat ceu sufficientem causam, cur denunciationes fieri etiam in actuali parochia debeant. Nam alioquin, ut habet Schmalzgrueber (lib. 4. tit. 3. n. 14.), *necesse non est eas fieri in loco, ubi contrahitur, si v. gr. factis denunciatio-*

III. *Circumstantia personarum, scilicet minorum, militum, vagorum et famulorum.*

550. — 1° *Minores.* Banna minorum proclamari non debent, nisi de expresso consensu parentum, vel tutorum (33). Facienda est proclamatio, tum in domicilio *facti*, tum in domicilio *iuris*, hoc est, tum in loco ubi *minores* hic et nunc habitant, tum in loco ubi parentes vel eorum tutores degunt. *Minores* autem habentur masculi usque ad aetatem 25. annorum, et feminae usque ad annum 21. Masculus tamen ascendentibus orbatus, fit maior statim ac annum vicesimum primum complevit.

2° *Militēs.* Banna militum sunt proclamanda 1° in loco ubi sunt in praesidiis; 2° insuper in domicilio parentum, si sint *minores* (34): si autem sint *maiores*, in loco ubi residebant ante militiam susceptam; quia aliud non acquisierunt domicilium iuris. — *Ita communiter.*

3° *Vagi et alienigenae.* Horum banna iuxta communem sententiam publicanda sunt in domicilio *facti et in loco originis*, si alibi verum domicilium non obtinuerint, vel saltem in loco in quo diutius commorati sunt. Insuper testimonium authenticum de eorum *statu libero* habendum est, nec matrimonio iungendi sunt sine licentia Ordinarii, ut habet *Trid.* sess. 24. cap. 7. *de Reform. matr.*

ARTICULUS III. — DE DISPENSATIONE BANNORUM.

551. *Principia.* — I. Ex iusta causa potest dispensari a lege bannorum. — *Trident.* sess. 24. cap. 1. *de Reform. matr.* — Facilius autem ab una vel altera proclamatione, quam ab omnibus, dispensatur.

II. *Dispensatio bannorum* pertinet ad Ordinarium, seu ad Episcopum. Eruitur pariter ex *Concilio Tridentino* (loc. cit.), ubi dicitur, relinqui facultatem dispensandi prudentiae et iudicio Ordinarii.

III. *Causae autem legitimae* (35) dispensationis sunt 1° ne matrimonium

nibus in civitate, de licentia ex iusta causa velint celebrare ruri, vel migrent in alium locum. Generatim enim satisfi Decreto Tridentino, si matrimonia denuntientur, ubi contracturi matrimonium tempore denuntiationum sunt parochiani.

Quod vero Gury post S. Alphonsum addit, *banna publicanda esse etiam in parochia* ubi antea habitaverunt, intelligendum est, nisi hinc a multo iam tempore, decennio v. gr., octennio, aut etiam quinquennio discesserint, uti satis ex

S. Congr. Declarationibus colligitur (Vid. Thesaur. *Resol. S. Congr. Conc.* tom. 6. pag. 272. 274.); in hoc enim casu satis fuerit testimonium de statu libero quaevisisse.

(33) Nulla lex ecclesiastica quoad *minores* exigit hunc parentum seu tutorum consensum; sed A. haec monet iuxta praescriptiones legum civilium in Gallia.

(34) Vid. praec. not.

(35) Bene S. Alphonsus (lib. 6. n. 1006.) distinguit causas, ob quas dari dispensatio non solum potest, sed etiam debet, et

malitiose impediatur; 2° damnum grave, infamia aut scandalum imminens ex matrimonii dilatione; 3° metus, ne vir puellam stupratam derelinquat; 4° si matrimonio iam civiliter contracto sponsus in tres proclamationes consentire nolit, et alia similia. — S. Lig. n. 1005.

552. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *An cum sponsi sint ex diversis dioecesibus, dispensatio ab utroque Episcopo obtinenda sit?*

Resp. Affirm., ut videtur. Ratio est, quia nulla est connexio inter dispensationem unius et dispensationem alterius. Aliunde solus Ordinarius loci cognoscere potest de causa dispensationis: possunt enim esse rationes dispensandi pro una parte, quin adsint pro altera; et si ex una parte non detegantur impedimenta, non sequitur non posse detegi ex altera.

QUAER. 2° *An requiritur dispensatio bannorum ad coniungendos concubinarios iam civiliter unitos, si unus eorum sit in articulo mortis?*

Resp. Neg., si sit causa gravis illos coniungendi v. gr. ratione proles legitimandae aut ad maiorem conscientiae securitatem; quia casus ille omnino a lege excipiendus videtur. — Schmalzgrueber, lib. 4. tit. 3. n. 74.

QUAER. 3° *An Vicarius generalis possit dispensare a proclamationibus bannorum?*

Resp. Affirm. probabilius, modo Episcopus sibi hoc non reservaverit, aut contradicat. Ratio est, quia Synodus hanc facultatem concedit *Ordinario*; nomine autem *Ordinarii*, si materia officio illius convenit, et ipse non est expresse exclusus, venit etiam Vicarius generalis, quippe qui unum tribunal cum Episcopo constituit (36) — S. Lig. n. 1007.

causas, ob quas dispensari potest, licet dispensare Superior non teneatur. Ad primum causarum genus revocantur capita ab A. enumerata; quibus adde, si quando matrimonio iam celebrato detegitur impedimentum, atque adeo per renovationem consensus convalidari ipsum debet. Addunt nonnulli, si per denunciations sponi exponantur pudori et ludibrio hominum; quod plerumque contingit, quando vel sint valde senes, vel senex cum iuvenula aut nobilis cum plebeia, etc. copulandus sit; quaedam enim irreverentia fit sacramento, quando contrahentes irridentur. Vid. Sanch. (lib. 3. disp. 9.), et Schmalzgr. (lib. 4. tit. 3. a n. 33.). Ex mera autem gratia dispensari potest, quando agitur de matrimoniis principum seu magnatum, et generatim quando, cum nulla suspicio est

impedimenti, absunt incommoda omnia, ad quae vitanda denunciations fiunt. Vid. Schmalzgr. (l. c. n. 35.), qui monet (ibid. n. 40.), ad dispensandum sufficere notitiam extrajudicialem, omisso ordine iuris; ratio, quia Synodus rem totam relinquit iudicio et conscientiae Ordinarii.

(36) Quae promi solet S. Congr. contraria Declaratio, a plerisque habetur ut suspecta, quippe quae, licet quaesita, inveniri nunquam potuit; et dato, quod existeret, Vicarius adhuc id posset vi consuetudinis, quam Syn. Trid. non revocavit; neque enim declarationes Congr. consuetudinem tollunt.

Tria insuper hic fac advertas:

1° Tum Episcopum, tum generalem Vicarium posse facultatem in denunciationibus dispensandi aliis subdelegare. Vid.

ARTICULUS IV. — DE REVELATIONE IMPEDIMENTORUM.

553. **Principia.** — I. Datur *per se* gravis obligatio impedimenta matrimonii, quantumvis occulta, revelandi. Ratio eruitur ex motivo Religionis et charitatis, necnon ex ipso bannorum praecepto.

II. Obligatio generatim spectat ad omnes fideles cuiuscumque sexus, aetatis, parochiae aut dioecesis, etc., et ad consanguineos quoque et amicos. Ratio est, quia lex illa fertur nomine Ecclesiae, cui subiacent omnes christiani, et nititur naturali praecepto Religionis et charitatis, quod ad omnes spectat. Imo licet, celebrato matrimonio, lex positiva denunciandi cesset; potest tamen lex charitatis pro circumstantiis dictam revelationem exigere. — Scavini.

III. Obligatio illa adimplenda est quamprimum moraliter; quia si sponsi forte obtineant dispensationem ab una aut altera proclamatione, et citius contrahant, tempus ad revelationem peragenda non supererit, etc.

S. Alphons. (*De Privil.* n. 58.), Sanchez lib. 3. disp. 7. n. 21.), et Schmalzgr. (lib. 4. tit. 3. n. 30.-32.).

2° Si quando urgente quapiam necessitate celebratio matrimonii praemittatur denunciationibus *postea faciendis*; matrimonium, ut monet Synodus Trid. (sess. 24. cap. 1. *De Refor. Matr.*), consummari ante factas denunciations non debet. Quod praeceptum, licet grave habeatur a Sanchezio (lib. 3. disp. 11. n. 3.), tamen iuxta alios cum Diana (tom. 2. Tr. 6. res. 63. n. 3.) leviter obligat, si nulla sit impedimenti suspicio; quo in casu ipsa S. Synodus (l. c.) addit, denunciations ab Ordinario posse remitti.

3° Quod plures in utramque partem disputant (Vid. S. Alphons. lib. 6. n. 1007. dub. 2.), possitne etiam parochus a denunciationibus dispensare (idque, si verba proprio sensu accipiantur, negandum est, quia parochus iurisdictionem in foro externo non habet), facile componitur, si quaestio magis proprie fiat, an parochus absque dispensatione ab Ordinario obtenta possit aliquando matrimonio, omissis denunciationibus, assistere. Negandum enim

est, tum quando differri matrimonium potest, dum Episcopus aut eius Vicarius adeatur, tum quando dispensatio non est debita et ex mera gratia conceditur; quibus in casibus neque licet epicheia uti, quae locum tantummodo in necessitate habet (Sanch. lib. 3. disp. 10. n. 30. — Reiffenst. lib. 4. tit. 3. n. 40. — Schmalz. ibid. n. 45.). Affirmandum vero est, quando periculum est in mora, et Ordinarius adiri non potest (S. Alph. l. c. — Sanch. l. c. n. 27. — Schmalzgr. l. c. n. 42.); vel etiam quando periculo illo urgente, dispensationem, quam dare teneatur, Ordinarius iniuste neget, nec ipsius Ordinarii Superior adiri possit (S. Alph. l. c. — Sanch. l. c. n. 29.); quamquam recte monet Reiffenstuel (lib. 4. tit. 3. n. 46.), id fere non esse suadendum; quia non parochus, sed Ordinarius est iudex in foro externo, et Ordinarii, non autem parochi, iudicio committitur, an causa allegata sit eiusmodi, cui dispensatio *debeatur*. Hinc, ut advertit Schmalzgrueber (lib. 4. tit. 3. n. 44.), parochus posset puniri, licet in foro interno forte non peccaverit.

554. **Quaesita.** **QUAER.** 1° *An revelari debeant impedimenta sub secreto etiam commisso cognita?*

Resp. Affirm., etiamsi iuramentum de iis non revelandis additum fuerit. Ratio est, quia secretum naturale, etiam commissum et iuratum, non obligat, quando damnum grave communitati vel tertiae personae imminet. — S. Lig. n. 994.

Excipe *probabilius* secretum *consilii*, seu secretum petendi consilii causa commissum homini officium publicum exercenti, v. gr. medico, адвокату, Parocho etc., modo id fiat ratione eorum professionis. Ita enim bonum commune postulare videtur. — Collet, c. 3. Bouvier, c. 3. art. 4. Carrière, n. 409., et alii contra alios. — Sed illi, qui sub huiusmodi secreto impedimentum norunt, saltem monere debet sponso, ut a matrimonio desistant.

QUAER. 2° *An tenearis impedimentum revelare cum gravi tuo incommodo vel detrimento?*

Resp. Neg. generatim loquendo, quia lex Ecclesiae et charitas non obligat cum tanto incommodo (37). — *Ita communiter.* — S. Lig. n. 995.

555. **Quaesita.** **QUAER.** 3° *An tenearis impedimentum revelare, si tu solus illud noveris, nec probare possis?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia in praesenti materia sufficere potest unius testimonium. — *Ita communissima et verior sententia*, ait S. Lig. n. 995.

QUAER. 4° *An ipsi contrahentes impedimentum revelare teneantur?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia hic non agitur de poena infligenda, sed de peccato vitando: quare vel a matrimonio absteineant, vel impedimenta aperiant, necesse est. — V. *Casus*, n. 848.

CAPUT III.

DE NATURA ET PROPRIETATIBUS MATRIMONII.

ARTICULUS I. — DE NATURA MATRIMONII.

556. — **DEFINITIO.** Matrimonium bifariam spectari potest, scilicet ut contractus, et ut Sacramentum.

1° Matrimonium ut contractus est *Conventio*, qua vir et mulier sibi

(37) Communiter DD. excusant etiam in aliis hisce casibus, nempe 1° quando quis de impedimento tantum audiverit, sed a quo, nesciat; — 2° Si prudenter credat, se nihil profecturum revelando, seu etiam multo magis, si revelationem bona fide contrahentibus obfuturam censeat: — 3° Si probabiliter existimet, revelationem grave

apud alios scandalum parituram; — 4° Si noverit, contrahentes dispensationem occultam pro foro conscientiae impetrasse. Excipit S. Alphonsus (lib. 6. n. 994.) si fama impedimenti sit publica; verum in re notoria vix opus esse potest denunciatione, nisi forte quis putet, impedimenti probationes sibi tantum notas esse.

invicem legitime tradunt dominium in corpora in ordine ad actus ex se aptos ad generationem proles, et se obligant ad individuam vitae societatem.

2° Matrimonium ut Sacramentum definitur *Sacramentum novae legis gratiam conferens ad legitimam viri et mulieris coniunctionem sanctificandam, et ad prolem pie suscipiendam, sancteque educandam.*

557. — **Divisio.** Matrimonium spectari potest tum quoad coniunctionem viri et mulieris, tum quoad vinculum quod ex ea oritur; hinc dicitur.

1° *In fieri* vel *in facto esse.* — Matrimonium *in fieri* dicitur ipse actualis contractus, qui mutuo consensu viri et mulieris perficitur. Vocatur autem *in facto esse* connubium perseverans in vinculo, quod ex matrimoniali contractu provenit.

2° *Legitimum, ratum et consummatum.* — Matrimonium *legitimum* dicitur, quod contrahitur iuxta normam legis naturalis et civilis, non tamen Ecclesiae ratificationem aut rationem sacramenti habet, quale olim in lege naturae ac mosaica, et etiam nunc inter iudaeos ac gentiles initur. — Matrimonium *ratum* est, quod contrahitur inter christianos nullo impedimento irretitos, inter quos tamen post contractum nondum intercessit commercium conjugale. Dicitur *ratum*, quia non solum natura et ius civile, sed etiam Ecclesia illud approbat et ratum habet. — Matrimonium *consummatum* dicitur, quod copula coniugum completum est; quod intelligi non modo de *rato*, sed etiam de mere *legitimo* debet (1).

(1) Haec distinctio matrimonii in *legitimum, ratum et consummatum*, sedulo retinenda est, utpote summi momenti, prout infra patebit.

Interim adverte duo requiri, ut matrimonium dici *consummatum* queat: 1° ut coniunctio carnalis perfecta sit et sufficiens ad generationem, adeo ut prout habetur in *C. Verum 2. De Conv. Coniug.*, coniuges *effecti simul fuerint una caro*. Non ea ergo sufficeret, ex qua, utut dempla mulieri foret corporalis virginitatis integritas, deficiente tamen apta virilis seminis effusione, generatio sequi non posset; 2° ut eiusmodi coniunctioni praecesserit legitimus consensus vel matrimonium *ratum*. Copula ergo ante contractum matrimoniale habita non efficit, ut contractum dein matrimonium consummatum censeatur, atque adeo neque indissolubilitatem neque

alios consummati matrimonii effectus operabitur. Unde concludes, eum, qui voto religionis obstrictus, mulierem vitaverit, posse eam ducere, et dein (nisi alia causa obstet) religionem votam ingredi, si postquam duxit, eam rursus non cognovit. — Vid. Schmalzgr. lib. 4. tit. 1. n. 227-228.

Haud modici momenti in usum Thb. est et alia matrimonii distinctio in *verum, praesumptum et putativum*.

Verum dicitur, quod reapse et valide contractum est, atque ut tale est probatum quopiam ex iis argumentis, quibus et caetera negotia probari solent, cuiusmodi est Parochi vel aliorum testimonium, libera matrimoniorum, confessio coniugum, diuturna honestae feminae cohabitatio, etc.; de his vid. Schmalzgr. (l. 4. tit. 1. n. 233.), quocum adverte, leviores probationes sufficere, cum agitur de matrimonio susti-